Raadsvoorstel

Raadsvergadering
28-03-2023

Agendapunt

Nummer
22int07432

Onderwerp
Verordening adviescommissie omgevingskwaliteit Borne 2023

Aan de gemeenteraad.

Samenvatting voorstel
Met de Omgevingswet - die naar verwachting op 1 juli 2023 in werking treedt - wordt het stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien. De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infra-structuur, milieu, natuur en water.

Eén van de doelen van de wet is het bereiken van een goede omgevingskwaliteit. Daarbij gaat het om het belang van aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouw-kundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap. In eerste instantie gaat het huidige vastgestelde gemeentelijke beleid voor welstand, ruimtelijke kwaliteit en cultureel erfgoed één op één over naar het tijdelijk omgevingsplan via de zogenaamde 'Bruidsschat'. Maar in de Omgevingswet is het adviesstelsel voor omgevingskwaliteit aangepast.

Zodra de Omgevingswet in werking treedt, vervallen namelijk van rechtswege de taken en bevoegdheden van de huidige gemeentelijke erfgoedcommissie en de welstandscommissie (stadsbouwmeester) voor nieuwe omgevingsvergunningaanvragen. Ter continuering van deze advisering moet er een gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit zijn ingesteld op het moment van inwerkingtreding van de wet. Hiertoe is de 'verordening adviescommissie omgevingskwaliteit Borne 2023' opgesteld.

1 Inleiding
Op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt, wordt het stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien. De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor onder meer ruimte, wonen, infrastructuur, milieu en natuur.

Eén van de doelen van de wet is het bereiken van een goede omgevingskwaliteit (artikel 1.3 van de wet). Daarbij gaat het om het belang van aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en de kwaliteit van natuur en landschap (en duurzaamheid).

Gemeenten hebben in principe een grote vrijheid in de wijze waarop zij het doel van een goede omgevingskwaliteit willen bereiken. Duidelijk is in ieder geval dat deskundige advisering ook onder de Omgevingswet van groot belang blijft.
De taken en bevoegdheden van de huidige erfgoed- en welstandscommissies vervallen van rechtswege bij inwerkingtreding van de Omgevingswet. Ter continuering van deze advisering is het dan ook noodzakelijk (en deels ook wettelijk verplicht) om een nieuwe gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit in te stellen. Een tijdige en adequate invulling van deze adviescommissie, inclusief duidelijkheid over de taken en werkwijze, draagt bij aan een belangrijk doel van de Omgevingswet: het bereiken van een goede omgevingskwaliteit.

2 Beoogd resultaat
De (tijdige) juridische borging van een gemeentelijke adviescommissie die als taak heeft om de raad en burgemeester en wethouders te adviseren over het bereiken en in stand houden van een goede omgevingskwaliteit en al hetgeen daarmee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

3 Argumenten
1. *Het gaat (deels) om een wettelijke verplichting*

Na inwerkingtreding van de Omgevingswet komen de taken en bevoegdheden van de bestaande erfgoed- en welstandscommissies van rechtswege te vervallen. Tegelijkertijd geldt er onder de Omgevingswet een wettelijke verplichting voor het instellen van een gemeentelijke adviescommissie die in ieder geval adviseert over aanvragen om een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit (zie juridisch kader). Dit onderdeel, momenteel nog uitgevoerd door de lokale gemeentelijke erfgoedcommissie, zal dus sowieso opnieuw moeten worden ingesteld.

2. *Ter bevordering van een goede omgevingskwaliteit zijn in de verordening ook de taken en bevoegdheden van de stadsbouwmeester opgenomen.*

Goede omgevingskwaliteit is één van de drie maatschappelijke doelstellingen van de Omgevingswet, naast gezondheid en veiligheid. Daarmee is de omgevingskwaliteit altijd één van de af te wegen belangen bij de besluitvorming over ingrepen in de fysieke leefomgeving. Naast (verplichte) advisering over erfgoed/rijksmonumenten is het van belang om ook de welstandsadvisering goed te borgen.
Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt immers ook de grondslag van de bestaande welstandscommissies omdat de Woningwet wordt ingetrokken. Als er geen nieuwe welstandscommissie en/of stadsbouwmeester is ingesteld kunnen aanvragen voor omgevingsvergunningen niet op een deskundige wijze worden getoetst. Uitgangspunt van de verordening is nu dat er één adviescommissie omgevingskwaliteit wordt ingesteld voor zowel de advisering over erfgoed als de reguliere welstandsadvisering. Deze laatste taak komt dan, conform de huidige situatie, bij stadsbouwmeester (tevens lid van de adviescommissie) te liggen.

3. *De verordening gaat uit van aansluiting bij de regionale (Twentse) adviescommissie welke wordt ingericht door Het Oversticht*

Borne heeft al sinds 1988 (inwerkingtreding Monumentenwet) een lokale gemeentelijke erfgoedcommissie. Hoewel veel gemeenten in Overijssel de afgelopen jaren zijn overgegaan naar een provinciale erfgoedcommissie, via Het Oversticht, is in Borne tot op heden altijd de afweging gemaakt om een lokale erfgoedcommissie te behouden. Hiervoor waren diverse argumenten, zoals de plaatselijke betrokkenheid, de bekendheid met het beschermde dorpsgezicht Oud Borne en de lokale (openbare) vergaderlocatie.
Met het oog op de Omgevingswet heeft Het Oversticht een gewijzigde werkwijze doorgevoerd. Er is een Twentse adviescommissie ingesteld met ruimte voor lokale inbreng. Mede omdat enkele leden van de huidige erfgoedcommissie te kennen hebben gegeven te willen stoppen (o.a. de voorzitter) gaat de nieuwe verordening uit van aansluiting bij de Twentse adviescommissie van Het Oversticht. Met de huidige

gemeentelijke erfgoedcommissie is dit ook zo afgestemd en er wordt inmiddels al geëxperimenteerd met de nieuwe werkwijze. Om de plaatselijke bekendheid en betrokkenheid te waarborgen is in de verordening opgenomen dat er ook twee (deskundige) lokale leden benoemd kunnen worden. Verder zitten er in de adviescommissie van Het Oversticht, naast deskundigen op het gebied van erfgoed, ook deskundigen op het gebied van landschap en duurzaamheid. Tezamen met de stadsbouwmeester is er dus sprake van een brede adviescommissie t.b.v. het bereiken van goede omgevingskwaliteit.

4. De verordening is gebaseerd op de modelverordening van de VNG
De VNG heeft een modelverordening uitgebracht samen met de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit (FRK) en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Dit model is als basis gebruikt voor de opgestelde 'verordening adviescommissie omgevingskwaliteit Borne 2023'. De verordening is verder afgestemd met Het Oversticht. Ten opzichte van het VNG model zijn er o.a. bepalingen met betrekking tot de taken en bevoegdheden van de stadsbouwmeester toegevoegd.

5. De Welstandsnota blijft gewoon gelden.
Op grond van het overgangsrecht van de Omgevingswet blijft de bestaande Welstandsnota gewoon gelden als beleidsregel op grond van het omgevingsplan voor de ruimtelijke bouwactiviteit. De Omgevingswet biedt wel mogelijkheden om op termijn het huidige welstandsbeleid te herzien (bijv. delen van de gemeente welstandsvrij). Op dit moment bestaat hiervoor nog geen aanleiding.

6. De huidige samenwerking met Het Oversticht t.a.v. de stadsbouwmeester wordt gecontinueerd.
In de huidige situatie is er al sprake van een dienstverleningsovereenkomst met Het Oversticht t.a.v. van de taken en bevoegdheden van de stadsbouwmeester. Dit kan dus worden gecontinueerd. Het onderdeel erfgoedadvisering wordt toegevoegd aan deze dienstverleningsovereenkomst. Het Oversticht is een onafhankelijke, deskundige, non-profitorganisatie die zich al vele jaren inzet voor ruimtelijke kwaliteit, erfgoed en cultuurhistorie.

4 Kanttekeningen
Oorspronkelijk zou de omgevingswet per 1 januari 2023 in werking treden. Gelet hierop is met de huidige erfgoedcommissie eerder al de afspraak gemaakt om per 1 januari 2023 over te stappen naar de werkwijze op basis van de nieuwe verordening (= Twentse erfgoedcommissie via Het Oversticht). Hiermee wordt inmiddels al geëxperimenteerd (zie: 23bij0150 met de namen, deskundigheden en het vergaderrooster van de nieuwe commissie).

5 Kosten, baten en dekking
De overgang naar een gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit kan naar verwachting budgetneutraal plaatsvinden (binnen de bestaande budgetten t.b.v. welstand en erfgoedadvisering).

6 Vervolg na besluitvorming
Bekendmaking van de verordening in het (digitaal) Gemeenteblad.
De verordening treedt in werking tegelijkertijd met de Omgevingswet.
Na de inwerkingtreding van de verordening kan het college de afzonderlijke commissieleden benoemen.

Voorstel
Aan de raad wordt voorgesteld om:
De 'Verordening adviescommissie omgevingskwaliteit Borne 2023' vast te stellen.

Bijlage(n)

- 22int07433 raadsbesluit (de verordening)
- 22bij07513 toelichting op de verordening adviescommissie omgevingskwaliteit 2023

Borne, 21-02-2023

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,

de secretaris,	de burgemeester,
E.S.I. ter Koele	drs. J.H.R. Pierik